

قورق بان یا قورق مال

نوشته: رستم "لشکری"

۳ قوس ۱۳۹۱

بدون شک وقتی گروهی از مردم در یک محیط زندگی می کنند بخاطر سهولت زندگی خود قوانین، رسم و رواج، برنامه کاری و دیگر موضوعاتی که قابل پسند همان مردم باشد، طرح واز آن استفاده میکنند.

مردم پامیرزمین رسم و رواج های مختلفی دارند و قورق بانی یا قورق مالی نیز یکی از آنها بوده که در مناطق پامیر مخصوصاً در ولسوالی شغنان تاکنون مروج است. مردم این محل بخاطر حفظ و سلامتی حیات خود بالای کشت و زراعت، مالداري و مرغداری کار کرده واز آن بهره می گیرند. سروکار مردم محل همیشه با کشت و کار در فصل اول سال که تماماً این فصل پراز محبت، خوشی، خوشبختی، طراوت و تازگی می باشد، عبارت از فصل بهار است آغاز می کنند. بعد از کشت و کار موسوم بهاری آنها برای محافظت زراعت خود برای چرانیدن مواشی چوپان نوبتی تعیین می کنند و مردم محل آنرا پاس نوبتی میگویند.

برای گله گاو و خریک چوپان و بز و گوسفندان چوپان دیگر به نوبت تعیین می شود. پاس (نوبت مال چرانی) عموماً در هر ناحیه یا قشلاق جداگانه صورت میگیرد. طور مثال اگر در قشلاقی دارای ۳۰ خانه باشند در چرانیدن مواشی هر خانه والا به نوبت پاس را اجرا میکنند که یک نوبت بخاطر چرانیدن گاو و خر و یک نوبت دیگر بخاطر بز و گوسفند. اما بعضی ها در این پاس نوبتی اشتراک نمی کنند و مسوولیت نگهداری مواشی خود را به گردن می گیرند.

مردم محل بخاطر جلوگیری و محافظت زیاد تر زراعت خودشان یک شخص را استخدام میکنند تا از کشت و کار مردم محافظت نماید و نام این شخص را قَرُق بان یا قروق مال میباشد. قَرُق بان از تمام صلاحیت های تصمیم گیری در مورد مال و زراعت این محل برخوردار می باشد.

قورُق بان دارای صلاحیت های ذیل میباشد:

- اگر قورُق بان مواشی را در زمین های زراعتی پیدا کرد آنرا با خود میبرد و صاحبش را جریمه نقدی یا مالی مینماید.
- اگر این کار دوباره صورت گرفت قورُق بان حق دارد سر مواشی را ببرد و نیز صاحبش را جریمه زیاد نماید تا برای دیگران پند و عبرت شود.
- قورُق بان در تعیین وقت رفتن و آمدن ایلاق تصمیم میگیرد و کسی نمی تواند در تصمیم آن دخالت نماید.
- قورُق بان از اشخاصیکه در باغهای مردم داخل شوند و میوه مردم می چینند یا مشنگ و باقلا را میخورند نیز کنترل می نماید.
- قورُق بان می تواند کسی که زمین مردم را بشکل پیاده رو استفاده کند مجازات مینماید.
- اگر کسی خلاف قوانین قورُق بان عمل کرده باشد، جریمه شده یا مجازات گردیده است و آن شخص از قورُق بان به پیش ملک یا ولسوال منطقه شکایت کند، مردم محل جزای شکایت کننده را سنگینتر می سازند.

سر انجام در فصل خزان ، وقتیکه کشت و کار مردم ختم شد مُزد یا حق قورُق بان را از هر خانه والا جمع آوری و برایش تسلیم مینمایند و ماموریت اش نیز به پایان میرسد. مدت کار قورُق بان تقریباً شش الی هفت ماه می باشد که از ماه ثور یا جوزا شروع تا ماه عقرب ختم می شود.

بر علاوه حق سالانه قورُق بان مردم در ایام مسوولیت اش کمک های دیگری از قبیل دادن چای، آرد ، برنج، روغن، گوشت، هیزم و غیره همکارش می نمایند.